

Carbur de Dalt

Montesquiu

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: A la zona nord del terme municipal. Al marge dret del riu Ter.
Emplaçament Entre l'antiga carretera de Montesquiu a Ripoll i el riu Ter, entorn a poc més d'un quilòmetre aigües avall de la fàbrica de la Farga de Bebié. A l'alçada del punt quilomètric 85,1 de la C-17z.

Coordenades:

Latitud: 42.122646874252
Longitud: 2.2051151916248
UTM Est (X): 434296
UTM Nord (Y): 4663700

Classificació

Número de fitxa 08131 - 18
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: Xarxa natura 2000
Observacions protecció: El Pla especial del Parc del Castell de Montesquiu va ser aprovat en data 30 de juliol de 1986 i publicada la seva aprovació en el DOGC núm. 755 de 20 d'octubre de 1986 i modificat en data en data 2 d'abril de 1998 i publicada la seva aprovació en el DOGC núm. 2.672 de 2 de juliol de 1998.
Data aprovació: dc., 30/07/1986 - 12:00
Accés Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: 001500600DG36C0001MK
Fitxes associades:

Farga de Bebié

Resclosa i canal del Carbur de Dalt

La Bòbila

Riu Ter

Autoria de la fitxa

Sara Simon Vilardaga

Data de registre de la fitxa:

dl., 09/01/2023 - 00:25

Descripció

El Carbur de Dalt està format per diversos edificis, entre els quals el volum principal i més gran, de planta quadrangular, format per dues naus adossades en paral·lel, cadascuna de planta rectangular allargada. Aquestes sembla que consten d'un nivell semisoterrani i la planta baixa que constitueix en nivell principal, tenen coberta a dues vessants de plaques de fibrociment per cada nau. A la coberta es pot observar un tram de coberta transversal a les naus, amb carener i vessants perpendiculars a les naus i que uneix ambdós cossos. El volum principal té grans obertures de tall rectangular, avui amb alguns dels finestrals cegats. Interiorment es desconeix com es distribueix, habitualment les naus són grans espais diàfans que aprofitaven les grans obertures per facilitar la il·luminació de l'interior, normalment amb pilars metàl·lics o d'obra que esdevenen els elements de càrrega junt amb els murs perimetrals.

Del conjunt, destaca, al costat nord, el cos de la torre que sobresurt del nivell de coberta de les naus. Es tracta d'un volum de planta quadrangular, de diferents nivells. Aquest cos esdevé un element distintiu i identificador del complex, a la cara oest, la que mira a la carretera, hi ha un rètol amb el nom "Bebié". A diferents nivells hi ha obertures, excepte a la planta del mig que són falsos finestrals en arc de mig punt, a planta baixa de tall rectangular i als darrers nivells llinda en arc de mig punt. La part baixa té el mur vist a manera de sòcol, aquest és construït amb mur de pedra. La coberta és a quatre vessants de teula romana ceràmica, al centre de la qual sobresurt un petit volum de quatre cares i coberta de línies corbes. Aquest cos que corona la torra, mostra obertures a cada costat amb lamel·les transversals per permetre la ventilació i evitar l'entrada d'ocells o altres animals. El material constructiu emprat, sembla fusta en tot el seu recobriments exterior.

Tot el conjunt té les superfícies de les parets arrebossades i amb acabat pintat.

Al voltant s'identifiquen diverses estructures que formen part del complex industrial, algunes sense ús, des de coberts, magatzems, restes que semblen correspondre als antics forns de la pedra o sitges per guardar-hi la matèria primera, entre altres.

El complex industrial compta amb altres elements que formen part de la fàbrica, avui central hidroelèctrica, des de la resclosa amb el canal que porta l'aigua del Ter fins al salt, on hi ha les comportes, el canal de sortida de l'aigua de retorn al riu,...

A tocar també hi ha una casa, emplaçada a peu de carretera, que sembla que hi residien treballadors de Bebié.

Història

Les fàbriques de carbur van ser les primeres indústries que s'instal·laren a Montesquiú, aquestes van ser promogudes per la família Juncadella, propietària del castell de Montesquiú, de fet, es van instal·lar en terrenys de la seva propietat. Van ser dues fàbriques, anomenades el Carbur de Dalt i el Carbur de Baix,

creades entre el 1895 i el 1897. Sembla que van ser els germans Jeroni, Emili i Antoni Juncadella que van crear la fàbrica de carbur de calci, tot i que al cap de poc temps serien dues fàbriques (CONSORCI DEL TER). Consta que la producció va començar a l'any 1899. Inicialment van anar a càrrec de Juncadella, Arrasquin i Romero (PLADEVALL: 1978, 75).

“L'any 1897 s'hi van instal·lar dues turbines fabricades per Planas, Flaquer i Cía. Segurament d'eix horitzontal, de 160 CV de potència i 2.100 litres/s cadascuna, destinades a la producció de calci. L'any 1907 s'hi van posar dues turbines de Construcciones Mecánicas y Eléctricas, SA, també de 160 CV, i el 1908 una de 200 CV” (ALAYÓ, 2017: 511).

Sembla que els objectius de producció esperats no van complir-se, raó que va facilitar que es venguessin una de les fàbriques, el Carbur de Dalt. Aquesta va ser adquirida per Edmundo Bebié l'any 1919, passant a formar part de la Farga de Bebié, fet que permetria poder aprofitar el salt d'aigua per generar energia per la fàbrica.

“L'any 1946 es renova la instal·lació amb una nova turbina Kaplan d'eix horitzontal fabricada per Escher Wyss & Cie. De 446 CV per a un cabal de 5.500 litres/s, que s'havia d'acoblar amb un generador síncron de 380 kVA” (ALAYÓ, 2017: 511).

Bibliografia

-ALAYÓ I MANUBENS, Joan Carles (2017): Aigua i energia: l'aprofitament hidroelèctric dels rius catalans: la seva història, l'estructura industrial i el patrimoni tecnològic. Lleida: Pagès ed.

-ANGLADA I FREIXER, ALBERT (1994): Història del poble de Montesquiú. Un itinerari per a descriure els fets, els ambients i els personatges d'un singular municipi català. Montesquiú: Ajuntament de Montesquiú.

-CENTRE DE DOCUMENTACIÓ I RECERCA HISTÒRICA DE MONTESQUIU (2004-2014) (2015): Montesquiú, el valor de la gent. Ripoll: Maideu, SL.

-PLADEVALL I FONT, Antoni (1978): Montesquiú. Notícia històrica. En el centenari de la creació de la parròquia. Montesquiú: Parròquia de Montesquiú. Impremta Planès, Sant Hipòlit de Voltregà.

-MOLINA MORENO, José Antonio (1984): Montesquiú al sud del Ripollès. Ripoll: Maideu.

-MOLINA MORENO, José Antonio (2019): En temps de Josep Genollà. Societat i moviment obrer a Montesquiú. Montesquiú.

-VIÑETA i ORTIGUÉS, Paquita (2002): Història d'una Colònia Tèxtil. La Farga de Bebié. Ripoll: Impremta Bonet, SL.

Enllaços d'interès:

<https://www.consorcidelter.cat/el-territori-del-ter/rutes/ruta-del-patrimoni-cu...>

